

College Notitie	d.d. Datum vergadering		
Eerder behandeld:	Nee	d.d. Datum eerdere vergadering	
Notitie-opsteller:	5.1.2.e Woo	Publiceren in	Ja (items) /Nee.
Bijlagen:	aantal	Vul titel bijlage(n) in.	Kennisportaal:
Notitie ter:	Kennisneming		
Akkoord Secretaris:			

C-3XX.IXX Vervolgadvies gewasbescherming en omwonenden – Advies Gezondheidsraad 29 juni 2020

Achtergrond

In vervolg op het Gezondheidsraadadvies uit 2014 over gezondheidsrisico's van gewasbeschermingsmiddelen voor omwonenden van landbouwpercelen zijn een groot blootstellingsonderzoek (OBO) en een gezondheidsverkenning uitgevoerd. Het Ctgb heeft ttt op basis van de OBO resultaten geconcludeerd dat de huidig toegelaten middelen veilig zijn voor omwonenden en dat er geen reden is om in te grijpen in de toegelaten middelen. Het OBO onderzoek is uitgebreid in de Tweede Kamer bediscussieerd.

Op verzoek van de minister van VWS en LNV en de staatssecretaris van IenW is de Gezondheidsraad gevraagd opnieuw advies te geven over de actuele stand van kennis over de gezondheidsrisico's van blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen. Specifiek vragen die zijn gesteld zijn of er aanvullend onderzoek nodig is om een uitspraak te kunnen doen over gezondheidsrisico's, in hoeverre de toelatingsprocedure voor gewasbeschermingsmiddelen aanpassing behoeft en of er een relatie is tussen gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en de ziekte van Parkinson. Afgelopen maanden heeft een nieuwe commissie met deskundigen uit relevante vakgebieden zich over deze vragen gebogen. Het Ctgb is hierbij betrokken geweest als adviserend lid.

Inleiding

In het rapport stelt de commissie dat de uitkomsten van onderzoek wijst op gezondheidsrisico's door gewasbeschermingsmiddelen. Dit blijkt ondermeer uit internationale epidemiologische studies waarin aanwijzingen worden gevonden dat het gebruik van GBM gepaard kan gaan met gezondheidsschade bij mensen. Tevens zijn er verbanden met ziekte van Parkinson gevonden, maar ook een verband bij prenatale blootstelling en ontwikkelingsstoornissen bij kinderen. Nederlands onderzoek van de laatste jaren geeft echter geen duidelijke aanwijzingen voor gezondheidseffecten, maar neemt de ongerustheid ook niet weg.

De commissie vindt de conclusie gerechtvaardigd dat blootstelling aan chemische GBM een risico voor de gezondheid vormt, maar geeft aan dat niet duidelijk is hoe groot het risico in de huidige Nederlandse landbouwpraktijk is. Omwonenden en vooral telers en hun gezinnen worden gemiddeld hoger blootgesteld dan mensen die niet in de landbouw werken of verder weg wonen van landbouw percelen.

De commissie stelt in het rapport dat de toelatingsprocedure risico's nooit helemaal kan uitsluiten. Een erkend probleem in de procedure is dat de risico's voor ongeboren en jonge kinderen onvoldoende door worden afgedekt. Hetzelfde geldt voor neurologische aandoeningen die op latere leeftijd optreden, zoals de ziekte van Parkinson. In 2013 constateerde EFSA al dat de opsporing van effecten op het zich ontwikkelende zenuwstelsel verbetering behoeft. In internationaal verband wordt hierover al intensief nagedacht, maar heeft nog niet tot aanpassing geleid van de toelatingsprocedure. De commissie merkt op dat een bijkomend probleem is dat onvoldoende bekend is over de etiologie (oorzaken) van aandoeningen als autisme, ADHD en cognitieve beperkingen bij kinderen. Dit maakt het lastig om te bepalen welke testen nodig zijn. Hetzelfde probleem doet zich voor bij neurologische aandoeningen die zich op latere leeftijd openbaren, zoals de ziekte van Parkinson

Daarnaast is de huidige procedure gericht op individuele producten en blootstelling en wordt geen geaggregeerde beoordeling van de risico's meegenomen. Blootstelling aan een stof kan plaatsvinden via verschillende routes (beroepsmatig, particulier, als omstander/omwonenden, via voeding) of via verschillende bronnen (GBM, biociden, diergeneesmiddelen, cosmetica). Voor elk van deze situaties worden de risico's nu afzonderlijk beoordeeld. Dat het in alle gevallen om dezelfde persoon kan gaan, blijft buiten beschouwing.

Verder constateert de commissie dat verduurzaming traag¹ gaat en veilig werken te weinig aandacht krijgt². Met veilig werken wordt bedoeld dat wetten en regels niet altijd even goed worden nageleefd. Het heeft niet de hoogste prioriteit bij de teler. Gevolg is dat niet alleen de teler zelf maar ook gezinsleden en omwonenden een groter risico lopen. Ook de overheid is zelf weinig actief: sinds 2013 heeft de inspectie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (iSZW) nauwelijks controles uitgevoerd die gericht waren op de veilige toepassing van gewasbeschermingsmiddelen.

Advies commissie

Voorzorg³ toepassen – maatregelen bij de bron

Uitgangspunt is het streven naar een zo laag mogelijke blootstelling aan chemische GBM. De commissie beveelt op grond van het voorzorgsbeginsel aan dat overheid en agrarische sector de plannen om de landbouw te verduurzamen (Toekomstvisie Gewasbescherming 2030) met kracht ter hand te nemen en intensiveren. Waar inzet van gebruik van chemische middelen noodzakelijk blijft moet het gebruik van minder schadelijke middelen meer worden gestimuleerd. Er moet meer aandacht zijn voor het strikt naleven van de wettelijke gebruiksvoorschriften en voor veiligheidsaspecten. Educatie en motivatie van telers is hier van belang. De commissie beveelt daarom aan dat overheid en landbouworganisaties hierin nog meer investeren. Monitoren van gebruik en blootstelling geven inzichten in de effectiviteit van het beleid gericht op terugdringen van het gebruik en de gegevens kunnen op langere termijn beter gezondheidsonderzoek mogelijk maken.

Toelatingsprocedure

Verdere verbetering van de toelatingsprocedure is nodig, maar de commissie zegt tegelijkertijd dat dit een complex en langdurig proces is. De commissie acht het wel van belang dat in internationaal verband wordt gewerkt aan verbetering en dat Nederland, met zijn ruime expertise, daaraan actief bijdraagt. Verbetering van de beoordeling van mogelijke effecten op het ongeboren en jonge

¹ tussentijdse evaluatie van de tweede nota duurzame gewasbescherming 'Gezonde groei, duurzame oogst'.

² Onderzoek naar de arbeidveiligheid, enquête onder agrarische werkgevers

³ Gezondheidsraad (2008) omschreef het voorzorgsbeginsel als een strategie voor een zorgvuldige omgang met onzekerheden. De Nederlandse overheid heeft deze zienswijze destijds omarmd. In zijn eerste advies over gewasbescherming en omwonenden gaf de raad aan dat passend invulling kan worden gegeven aan deze strategie door niet de gezondheidsrisico's, **maar de ongewenstheid van blootstelling als uitgangspunt te nemen en kosteneffectieve maatregelen te treffen.**

kinderen verdienen prioriteit, dit geldt ook voor neurodegeneratieve aandoening zoals de ziekte van Parkinson.

Om geaggregeerde blootstelling (blootstelling aan één werkzame stof vanuit verschillende bronnen en langs verschillende routes) mee te nemen in de toelatingsprocedure stelt de commissie de invoering van een 'allocatiefactor' voor. Deze factor moet ervoor zorgen dat elk gewasbeschermingsmiddel via elke blootstellingsroute (werk, omgeving, particulier gebruik, voeding) maar een beperkt percentage van de gezondheidskundige grenswaarde opvult. De commissie beveelt aan dat Nederland zich binnen de Europese Unie actief inspant voor de invoering van zo'n factor in het toelatingsbeleid.

Annotatie

Er is geen aanleiding voor het Ctgb gezien de uitkomst van het rapport direct actie te ondernemen. Met betrekking tot aanpassing van toelatingsprocedure wordt er internationaal al intensief nagedacht hoe te verbeteren en zijn er al verbeteringen doorgevoerd, zoals de beoordeling van de gezondheidsrisico's voor omwonenden (OPEX, 2016), onderzoek naar de vorming van afbraakproducten die in het menselijk lichaam kunnen ontstaan, vaststellen van residudefinities voor biomonitoring, identificatie van hormoonontregelende stoffen. Met betrekking tot de geïdentificeerde knelpunten te weten, effecten op het ongeboren kind adviseerde de GR De one-generation reproductieve toxicity study, deze studie wordt echter nog niet standaard aangeleverd door aanvragers, ze kunnen nog steeds oude testen gebruiken als ook de vervolgtest developmental neurotoxicity study (DNT). Vorig jaar is deze laatste studie uitgebreid besproken met het RIVM. Ctgb en RIVM hebben gezamenlijk een brief gestuurd naar het ministerie van LNV met daarin het advies er bij de Europese Commissie op aan te dringen de kaders voor biociden, REACH en gewasbeschermingsmiddelen gelijk te trekken door ook voor gewasbeschermingsmiddelen standaard DNT aan de datavereisten voor stofgoedkeuring toe te voegen. LNV heeft het advies opgevolgd. De Europese Commissie heeft per brief laten weten de herziening van de datavereisten geïnitieerd te hebben.

Nieuw in deze context is geaggregeerde blootstelling, blootstelling via verschillende routes en bronnen. Voor het vaststellen van een 'allocatiefactor' is het nodig een methodiek te ontwikkelen voor de bepaling van de grote ervan. Dit zal in eerste instantie bij het RIVM liggen.

Neem hier een duidelijk geformuleerd advies, te nemen besluit of vraag op aan het College.

Bijlage? kies nr of laat weg

Rapport Gezondheidsraad Nr. 2020/10 Vervolgadvies gewasbescherming en omwonenden. 29 juni 2020

<https://www.gezondheidsraad.nl/documenten/adviezen/2020/06/29/vervolgadvies-gewasbescherming-en-omwonenden>.